

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-34

Raad voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport

Nr. 397

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 april 2023

Hierbij zend ik u, mede namens de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de geannoteerde agenda van de Onderwijs-, Jeugd, Cultuur- en Sportraad (OJCS-Raad) van 15 en 16 mei 2023 voor wat betreft de onderdelen van onderwijs en cultuur/audiovisueel (AV).

Het onderwijsdeel en het cultuur/AV-deel zullen plaatsvinden op dinsdag 16 mei in Brussel. Tijdens het onderwijsdeel staat een beleidsdebat gepland over leesvaardigheid en tijdens het cultuur/AV-deel staat een beleidsdebat gepland over hoe de voorgestelde amendementen op het voorstel voor een European Media Freedom Act (EMFA) kunnen bijdragen aan het beter functioneren van de interne EU-markt voor mediadiensten.

Op dit moment is nog niet bekend wie aanwezig zal zijn bij het onderwijsdeel op 16 mei. De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zal aanwezig zijn bij het cultuur/AV-deel op 16 mei.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.H. Dijkgraaf

GEANNOTEEERDE AGENDA OJCS-RAAD 15 en 16 mei 2023

Onderwijs – dinsdag 16 mei 2023

Voor onderwijs staan de volgende stukken ter vaststelling geagendeerd:

- Raadsconclusies over het bevorderen van vertrouwen om automatische wederzijdse erkenning in onderwijs waar te maken
- Raadsconclusies over de Europese Onderwijsruimte: kijkend naar 2025 en verder

Tijdens het beleidsdebat zal het gaan over:

- Het bevorderen van de leesvaardigheid van lerenden in de Europese Unie.

Op het moment van schrijven is er nog geen officiële agenda voor de OJCS-Raad bekend gemaakt. Deze geannoteerde agenda zal zich daarom beperken tot de punten die tot dusverre bekend zijn. In het geval van het beleidsdebat wordt een algemene inbreng van Nederland gegeven.

Raadsconclusies over het bevorderen van vertrouwen om automatische wederzijdse erkenning in onderwijs waar te maken

Inhoud

Deze Raadsconclusies gaan in op het stimuleren van automatische en wederzijdse erkenning van leerperioden in het buitenland voor het vo, mbo en ho. In het ho zijn middels de Lissabonconventie en het Bologna-proces al belangrijke stappen gezet in het borgen van kwaliteitszorg en de erkenning van kwalificaties in het hoger onderwijs. In deze Raadsconclusies wordt voortgebouwd op Raadsaanbevelingen uit 2018¹ en wordt opgeroepen tot verdere stappen om wederzijdse en automatische erkenning te bereiken. Het vo en mbo zijn minder ver gevorderd, hier wordt opgeroepen tot «substantiële actie» vanuit de lidstaten.

Deze Raadsconclusies en de oudere Raadsaanbevelingen zijn te plaatsen binnen de bredere context van de Europese Onderwijsruimte (EEA), waarover ook recent een voortgangsrapportage is opgesteld. In het kader van de EEA wordt momenteel ook gewerkt aan 1) een Europees kader voor kwaliteitszorg en automatische erkenning, en 2) update van het EU-leermobiliteitskader, beiden zullen later dit jaar gepresenteerd worden. Hierover bent u eerder geïnformeerd via de brief over het Commissiewerkprogramma 2023. De update van het leermobiliteitskader beoogt het bevorderen van kansgelijkheid in mobiliteit voor lerenden en docenten door middel van het wegnemen van barrières. Een van die barrières is de hierboven beschreven erkenningspraktijk die nu nog niet in alle landen optimaal verloopt.

Inzet Nederland

In de tekst worden veel onderwijssectoren besproken, maar staan vo en mbo vaak samen genoemd. Nederland heeft tijdens de onderhandelingen aangegeven graag meer onderscheid tussen beide sectoren te zien, gezien deze in de praktijk zeker wat erkenningsproblematiek betreft wezenlijk van elkaar verschillen. Hier is het voorzitterschap in meegegaan, in het bijzonder door het mbo duidelijker te benoemen.

¹ AANBEVELING VAN DE RAAD van 26 november 2018 betreffende de bevordering van automatische wederzijdse erkenning van kwalificaties van hoger onderwijs en hoger secundair onderwijs en opleiding en de resultaten van leerperioden in het buitenland, 2018/C 444/01.

Ook heeft Nederland aangegeven dat het benodigde vertrouwen voor het automatisch erkennen van kwalificaties moet voortkomen uit een deugdelijk kwaliteitszorgstelsel. Hierbij is het belangrijk dat allereerst kwaliteitszorg conform de Europese afspraken daarover geborgd is, daaruit kan vervolgens vertrouwen worden gewekt, en dat kan vervolgens leiden tot automatische en wederzijdse erkenning van kwalificaties. Nederland moedigt alle lidstaten dan ook aan om de bestaande infrastructuur voor kwaliteitszorg verder uit te bouwen en bestaande afspraken hierover vanuit o.a. het Bolognaproces en de Lissabonverklaring duidelijk te benoemen en op te volgen.

Tenslotte benadrukt Nederland het belang om in Europees verband tot *gebalanceerde* mobiliteit te komen, en in het wegnemen van barrières in de nationale context, competentieverdeling en autonomie van instellingen te respecteren.

Indicatie krachtenveld

De laatste onderhandelingen in de Raadswerkgroep onderwijs zijn nog niet afgerond, evenals de bespreking van de agenda van de OJCS-Raad in Coreper. Daarom is de definitieve positie van Nederland of andere lidstaten ten aanzien van dit voorstel nog niet met zekerheid te geven. De verwachting is wel dat Nederland akkoord kan gaan met de huidige tekst, mits hier geen grote wijzigingen meer in plaatsvinden.

Raadskonclusies Europese Onderwijsruimte (EEA): kijkend naar 2025 en verder

Inhoud

Met deze Raadskonclusies komt het Zweeds EU-voorzitterschap met een reactie op het recent verschenen voortgangsrapport over de EEA, waarover u in de vorige geannoteerde agenda voor de OJCS-Raad bent geïnformeerd. De RCC's benoemen de tot dusverre behaalde resultaten en roepen de lidstaten en Commissie op nauw samen te werken om de vastgestelde prioriteiten voor de EEA voor 2025 te behalen. Deze prioriteiten betreffen onder andere het bevorderen van inclusie, (basis)-vaardigheden en professionele ontwikkeling van EU-burgers. Ook de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep, het bevorderen van mobiliteit en leven lang ontwikkelen komen onder de aandacht, met bijzondere aandacht voor de digitale en groene transitie.

Inzet Nederland

Tijdens de onderhandelingen in de Raadswerkgroep onderwijs heeft Nederland zich kritisch opgesteld ten opzichte van de insteek van dit voorstel. Deze biedt weinig aanleiding tot strategische discussie over de EEA en de voortgang van de ontwikkeling van de genoemde prioriteiten, terwijl hier vanuit het voortgangsrapport wel degelijk aanleiding voor is. Daarom heeft Nederland de «EU high-level group on education and training» (HLG) als logische plek genoemd om deze discussie verder te voeren. De HLG is het platform waar op directeursniveau strategische discussie plaatsvindt over onderwijs in de Europese context.

Ook heeft Nederland aangegeven dat het initiatief voor doorontwikkeling van de EEA niet alleen bij de Europese Commissie behoort te liggen, maar dat de lidstaten hier zowel op nationaal als Europees niveau via de Raad een belangrijke rol in spelen. Evenals bij de vorige Raadskonclusies heeft Nederland ook hier het belang van *gebalanceerde* mobiliteit voor de

instroom van internationale studenten als belangrijk aandachtspunt benoemt.

Indicatie krachtenveld

De laatste onderhandelingen in de Raadswerkgroep onderwijs zijn nog niet afgerond, evenals de bespreking van de agenda van de OJCS-Raad in Coreper. Daarom is de definitieve positie van Nederland of andere lidstaten ten aanzien van dit voorstel nog niet met zekerheid te geven.

Beleidsdebat over het bevorderen van de leesvaardigheid van lerenden in de Europese Unie

Inhoud

Het voorzitterschap heeft tijdens de laatste Raadswerkgroep onderwijs aangekondigd dat het beleidsdebat zich zal richten op leesvaardigheid. Hierbij zijn helaas nog geen discussievragen voor de deelnemende Ministers gedeeld, waardoor de precieze inzet van Nederland voor dit beleidsdebat nog niet te geven is. De verwachting is dat de lidstaten wordt gevraagd om, in lijn met voorgaande beleidsdebatten, goede voorbeelden uit de eigen nationale context te delen en daarnaast ook in te gaan op de rol van de EU in het ondersteunen van lidstaten in het bevorderen van leesvaardigheid.

Inzet Nederland

Nederland zal aangeven dat een van de prioriteiten in het bevorderen van leesvaardigheid is om ervoor te zorgen dat verschillende aanpakken beter worden gebundeld om deze als geheel te implementeren in alle onderdelen van het onderwijs. Denk bijvoorbeeld aan de integratie van het begrijpend lezen in verschillende vakken.

Ook kan de taalomgeving voor leerlingen verder worden uitgebreid buiten het klaslokaal alleen, denk hierbij aan samenwerking tussen scholen, bibliotheken en de buitenschoolse omgeving van leerlingen. Met een geïntegreerde aanpak kunnen belangrijke stappen worden gezet. Nederland is hierin ook benieuwd naar goede voorbeelden uit andere landen, bijvoorbeeld die gericht zijn op het beter betrekken van de thuissituatie van leerlingen.

Dit sluit goed aan bij de rol van de EU op dit terrein, namelijk het verder bevorderen van het delen van goede voorbeelden tussen lidstaten in de aanpak van de leesvaardigheid, bijvoorbeeld via de werkgroep schools waarin lidstaten op ambtelijk niveau samenkomen. Ook kunnen projecten onder het Erasmus+-programma worden ingericht op het verbeteren van de leesvaardigheid. Tenslotte kan de EU discussie tussen lidstaten faciliteren over nieuwe manieren om kerncompetenties, waaronder leesvaardigheid, te evalueren. Ook kunnen vanuit Nederland initiatieven voor grensoverschrijdende samenwerking zoals die vanuit de Taalunie worden benoemd.

Cultuur/AV- dinsdag 16 mei 2023

Voor cultuur/AV staat het volgende stuk ter vaststelling geagendeerd:

- Raadsconclusies over bedreigde en ontheemde kunstenaars

Als informatiepunt staat geagendeerd:

- Voortgangsrapportage over de Europese Mediavrijheidsverordening

Tijdens het beleidsdebat zal het gaan over:

- Hoe de voorgestelde amendementen op het voorstel voor een European Media Freedom Act (EMFA) kunnen bijdragen aan het beter functioneren van de interne EU-markt voor mediadiensten.

Raadsconclusies over bedreigde en ontheemde kunstenaars

Inhoud

De Raadsconclusies onderstrepen de belangrijke rol van kunstenaars in de ontwikkeling en veerkracht van de samenleving en dat ze deze rol moeten kunnen vervullen met behoud van hun creativiteit en vrijheid van meningsuiting. Daarom moeten kunstenaars beschermd worden bij bedreigingen en vervolging die hen vanwege hun artistieke werk in gevaar brengen. Wanneer democratische waarden onderdrukt of verboden worden, heeft dat enorme impact op kunstenaars en hun artistieke vrijheid. De Raadsconclusies verwelkomen de maatregelen die de EU en de lidstaten hebben genomen om een veilig onderkomen te bieden aan kunstenaars, waaronder studenten en journalisten, die gevlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne.

De Raadsconclusies vragen lidstaten om te overwegen de capaciteit voor zogenaamde «steden van toevlucht» te vergroten en een langdurige en holistische aanpak toe te passen in het verwelkomen van bedreigde en ontheemde kunstenaars en hun families. Verder roepen de Raadsconclusies op maatregelen te nemen om artistieke vrijheid en rechten van kunstenaars wereldwijd te handhaven en beschermen. De Commissie wordt verzocht in kaart te brengen welke bilaterale bijstand de EU en lidstaten aan Oekraïne hebben geleverd in de creatieve en culturele sector en informatie-uitwisseling tussen lidstaten te faciliteren. Ook wordt de Commissie gevraagd beleidssamenwerking inzake artistieke vrijheid tussen lidstaten te ondersteunen.

Inzet Nederland

Nederland ondersteunt het onderwerp van de Raadsconclusies en heeft tijdens behandeling in de Raadswerkgroep gevraagd om verduidelijking van bepaalde definities. In de laatste versie van de tekst is een lijst met definities opgenomen. De Raadsconclusies sluiten ook goed aan bij het in november vastgestelde Werkplan Cultuur 2023–2026, waarin verschillende acties zijn opgenomen met betrekking tot bedreigde en ontheemde kunstenaars, zoals de uitwisseling tussen lidstaten hierover. De Raadsconclusies sluiten ook goed aan bij al bestaande initiatieven in Nederland, zoals het Artists' Safe Haven initiatief van Justice & Peace, dat is ontwikkeld voor kunstenaars die bedreigd worden of anderszins onder druk worden gezet vanwege hun werk of activisme. Verder ging de behandeling van de Raadsconclusies voorspoedig.

Indicatie krachtenveld

De laatste onderhandelingen in de Raadswerkgroep cultuur zijn nog niet afgerond, evenals de bespreking van de agenda van de OJCS-Raad in Coreper. Naar verwachting zullen alle lidstaten instemmen met de voorliggende tekst.

Voortgangsrapportage over de Europese Mediavrijheidsverordening

Inhoud

Op het moment van schrijven is de voortgangsrapportage nog niet gepubliceerd. Naar verwachting zal het Zweeds voorzitterschap in de EMFA-voortgangsrapportage concluderen dat een ruime meerderheid van de lidstaten van oordeel is dat de onderhandelingen over de EMFA-verordening in de Raad de goede richting op gaan. Er zijn nog wel enkele artikelen waarover nog discussie is. De planning van het voorzitterschap is om nog voor het einde van hun voorzitterschap een algemene oriëntatie te bereiken.

Inzet Nederland

Het Zweeds voorzitterschap heeft goed geluisterd naar alle inbreng van lidstaten tot op heden en hard gewerkt om te komen tot compromisteksten waar een meerderheid van de lidstaten waarschijnlijk akkoord mee kan gaan. De huidige compromistekst is wat het kabinet betreft een verbetering van het oorspronkelijke voorstel. Nederland zal constructief meewerken aan de totstandkoming van een algemene oriëntatie, mogelijk nog binnen het huidige voorzitterschap.

Indicatie krachtenveld

Veel lidstaten hebben tijdens de bespreking in de Raadswerkgroep steun uitgesproken voor het doel van het voorstel, echter sommige lidstaten zijn ook kritisch op een aantal punten. Sommige lidstaten twijfelen over de juistheid van de gekozen rechtsgrondslag (artikel 114 VWEU), de rol/bevoegdheid van de Commissie en de Europese Raad voor Mediadiensten. De opinie van de juridische dienst van de Raad gaat uit van een juist gekozen rechtsgrondslag, maar verzoekt wel verduidelijking in het voorstel. Planning van het Zweeds voorzitterschap is het bereiken van een algemene oriëntatie tijdens hun voorzitterschap, dat duurt tot eind juni.

Beleidsdebat over hoe de amendementen op de Europese Mediavrijheidsverordening kunnen bijdragen aan het beter functioneren van de interne EU-markt voor mediadiensten

Inhoud

Het Zweeds voorzitterschap heeft aangekondigd dat het beleidsdebat zal gaan over hoe de amendementen op de Europese Mediavrijheidsverordening kunnen bijdragen aan het beter functioneren van de interne EU-markt voor mediadiensten. De voortgangsrapportage over de onderhandelingen in de Raad over de EMFA is het uitgangspunt voor het beleidsdebat tijdens de OJCS-Raad.

Het voorzitterschap stelt voor om de discussie te voeren over (1) de belangrijkste onderdelen van het voorstel om journalisten te helpen hun werk vrij en onafhankelijk te kunnen doen, (2) de balans tussen de nieuwe online diensten en de contentproducerende mediapartijen en (3) de belangrijkste punten die nog op te lossen zijn voordat het kan komen tot een algemene oriëntatie in de Raad.

Inzet Nederland

Nederland vindt dat mediadiensten binnen de Europese Unie ongehinderd hun diensten kunnen aanbieden. Naar het oordeel van

Nederland draagt het voorstel van de Europese Commissie draagt in grote mate bij aan de bescherming van mediavrijheid in de EU.

Nederland waardeert de bescherming van redactionele vrijheid, de onafhankelijke positie van de Europese Raad voor Mediadiensten en de bepalingen voor het beschermen van mediapluralisme en redactionele onafhankelijkheid bij beoordelingen van concentraties. Deze voorstellen bevorderen een goede werking van de interne markt voor mediadiensten binnen de Unie. Nederland ziet de grootste meerwaarde van het voorstel voor mediadiensten die voorzien in nieuws en actualiteiten.

Bij bescherming van vrijheden, horen ook verantwoordelijkheden: ten aanzien van transparantie en het waarborgen van redactionele onafhankelijkheid. Nederland zoekt hierbij naar een balans. Zo heeft Nederland ingebracht dat het belangrijk is dat adresgegevens, die misbruikt kunnen worden voor doxing, afgeschermd kunnen worden.

De gekozen grondslag van de verordening (interne markt, artikel 114 VWEU) kan hiervoor worden gebruikt, maar kent ook zijn beperkingen. Nederland hecht groot belang aan de bescherming van journalisten en redactionele vrijheden. Inmenging door overheden of misbruik van nationale bevoegdheden, bijvoorbeeld door de ongelegitimeerde inzet van binnendringingssoftware, moet worden bestreden, maar Nederland is geen voorstander van het harmoniseren van bepalingen over strafvoordering en nationale veiligheid in dit voorstel.

Ten aanzien van de verhoudingen tussen onlinediensten en contentproducerende mediadiensten, heeft Nederland zich op het standpunt gesteld dat de verordening inzake digitale diensten (DSA) eerst volledig van toepassing moet worden, alvorens nieuwe elementen worden gereguleerd. De nieuwe wetgeving moet de kans krijgen zich te bewijzen.

Er zijn, ook door Nederland, diverse voorstellen gedaan om de onafhankelijkheid van de Europese Raad voor Mediadiensten onafhankelijker van de Commissie te organiseren. Een rol voor de Commissie kan wenselijk zijn, om de aansluiting met het EU-recht niet te verliezen. Nederland heeft dergelijke voorstellen constructief beoordeeld en veelal ondersteund.

Bij verdere onderhandelingen, volgt Nederland het aan de Kamer aangeboden BNC-fiche. Bij het bereiken van een algemene oriëntatie van de Raad, zal de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de Kamer informeren over de uitkomsten.